

Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji Lisans Öğrencilerinin Kariyer Farkındalıklarının İncelenmesi

Yiğitcan Perker*

Bahçeşehir Ü, Sağ. Bil. Fak. Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü,
İstanbul/ Türkiye
yigitcan.perker@bau.edu.tr
ORCID:/0009-0001-0789-3978

Tuyan Sinem Öksüz

İstanbul Aydın Ü, Lisansüstü Eğt. Enst. Odyoloji Ana Bilim Dalı,
İstanbul/Türkiye
tuyanoksuz@aydin.edu.tr
ORCID:0009-0003-7834-4305

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalıklarını inceleyerek, alandaki kariyer olanaklarına bakışları arasındaki farkları öğrencilerin gözünden ortaya koymaktır.

Gereç ve Yöntem: Etik kurul onayı Bu çalışma bilgilendirilmiş onam formunu doldurmuş, çalışmaya katılıma gönüllü 136 Dil ve Konuşma Terapisi ve 125 Odyoloji lisans öğrencisi olmak üzere toplam 261 lisans öğrencisi ile yapılmış olup, bu kişilerin kariyer farkındalıklarına yönelik Kariyer Farkındalık Ölçeği uygulanmıştır. Ölçek; “Kişisel Farkındalık”, “Kendini Tanıma İhtiyacı”, “Genel Kariyer Farkındalığı”, “İş Farkındalığı”, “Yetkinlik Farkındalığı” ve “Kariyer Farkındalığı” olmak üzere 6 ayrı alt boyut olmak üzere 31 sorudan oluşmaktadır. Rastgele seçilen katılımcılardan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 27 programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Yapılan istatistiksel analizler sonucunda Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığında mezun olunan lise türü, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu değişkenleri ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamış olup; kariyer farkındalığının cinsiyet, üniversite türü, bölüm ve sınıf değişkenleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Makale geliş tarihi: 14/10/2023 - Makale kabul tarihi:25/01/2024

*Sorumlu Yazar

DOI:10.17932/IAU.ASD.2015.007/asd_v010i1003

Sonuç: Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji alanlarında öğrenim gören öğrencilerin kariyer farkındalıklarını artırmaları ve daha üst seviyede bir kariyer gelişimi gösterebilmeleri adına üniversitelerde kariyer planlama ve kariyer yönetime yönelik eğitimlerin verilmesinin öğrencilerin kariyer farkındalığını artıracaklarını ve kariyerlerini hangi yönde devam ettireceklerine yönelik kararlarını netleştireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *dil ve konuşma terapisi, odyoloji, kariyer, kariyer farkındalığı.*

Examining The Career Awareness Of The Undergraduate Students Of Audiology And Speech And Language Therapy

ABSTRACT

Objectives: The aim of this study is to investigate the career awareness of undergraduate students of Audiology and Speech and Language Therapy shedding light on the disparities in their perceptions of career opportunities within the field.

Materials and Methods: This study was conducted with a total of 261 undergraduate students, consisting of 136 students majoring in Speech and Language Therapy and 125 students majoring in Audiology, who voluntarily participated in the study by completing the informed consent form. The Career Awareness Scale was administered to these individuals to assess their career awareness. The scale consists of 31 questions, organized into 6 separate sub-dimensions: "Personal Awareness," "Self-Knowledge Need," "General Career Awareness," "Job Awareness," "Competence Awareness," and "Career Awareness." The statistical analysis of the data obtained from randomly selected participants was conducted using the SPSS 27 program.

Results: The statistical analysis revealed that the type of high school graduates, mother's education level, and father's education level were not significantly related to the career awareness of Speech and Language Therapy and Audiology undergraduate students. However, a statistically significant relationship was identified between career awareness and age, gender, university type, department, and year of study.

Conclusion: In order to enhance the career awareness of students studying Speech and Language Therapy and Audiology, it is believed that providing

university-level education on career planning and management will help students to improve their career awareness and make informed decisions regarding their career paths, leading to higher career development.

Keywords: *speech and language therapy, audiology, career, career awareness.*

GİRİŞ

Amerikan Konuşma-Dil ve İşitme Derneği (ASHA) odyolog tanımını her yaştan insan için işitme, denge ve diğer işitsel bozuklukların önlenmesi, tanımlanması, teşhisi ve kanıta dayalı tedavisinde hasta merkezli bakım sağlayan sağlık uzmanı olarak (URL-1); dil ve konuşma terapisti tanımını ise tüm ses, konuşma, yutma fonksiyonları ve dil (lisan) bozukluklarını tedavi eden; insan iletişimi ile ilgili bozuklukların yaşam boyu önlenmesini, ayırıcı tanısını, değerlendirmesini, tedavisini ve bilimsel olarak incelemesini gerçekleştiren sağlık uzmanı olarak yapmaktadır (URL-2).

Ülkemizde dil ve konuşma terapisti veya odyolog unvanı alabilmek için lisans seviyesinde eğitim vermekte olan yüksekokul veya fakültelerden mezun olmak gerekmektedir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından 2023 yılında paylaşılan verilere göre; Odyoloji lisans programı, aktif olarak 14 devlet, 16 vakıf olmak üzere toplamda 30 üniversitede eğitim-öğretime devam ekmekte olup 2020 yılından beri bu üniversitelere kaydolun öğrenci sayısı devlette 2375, vakıf üniversitelerinde 1242 olmak üzere toplam 3617 iken Dil ve Konuşma Terapisi lisans programı aktif olarak 9 devlet, 16 vakıf olmak üzere toplamda 25 üniversitede eğitim-öğretime devam ekmekte olup 2020 yılından beri bu üniversitelere kaydolun öğrenci sayısı devlette 1446, vakıf üniversitelerinde 2195 olmak üzere toplam 3641'dir (URL-3).

Odyologların çalışma alanları; kamu hastaneleri, özel hastaneler, özel klinikler, rehabilitasyon merkezleri, özel eğitim kurumları, üniversiteler, işitme cihazı ve kohlear implant merkezleri iken dil ve konuşma terapistleri bu alanlara bireysel olarak kendi kliniklerini açıp terapi yapabilmektedir. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji programında öğrenim görmekte olan ve mezuniyet sonrası alanda çalışmak isteyen öğrencilerin kariyer planlamalarını bu çalışma alanlarına göre yapmaları gerekmektedir.

Kişli lisans eğitimini tamamladıktan sonra doğru ve sağlıklı bir kariyer tercihiinde bulunabilmek için çeşitli yeterliliklere sahip olmalıdır. Doğru

kariyer tercihini tanımlamak için literatürde çeşitli kavramlar kullanılmıştır. Super (1980) bu tanımı “kariyer olgunluğu”, Morgan ve Ness (2003) “kariyer karar verme yetkinliği”, Oesch ve Bower (2009) ise “kariyer farkındalığı” şeklinde belirtmiştir.

Kariyer gelişim basamaklarının en önemlilerinden olan kariyer farkındalığı, birçok alt başlığı bünyesinde bulundurmaktadır. Temel mesleki bilgi, eğitim ve becerilere yönelik ihtiyaçlar, doğal iş ortamında gereklilikler, mesleki tercihlere yönelik beklentiler bu alt başlıklardan bazılarıdır (Nasir ve Lin, 2013).

Literatüre bakıldığında kariyer farkındalığını inceleyen çalışmalar mevcut olup (Yaşar, 2019; Öztürk, 2020; Gündoğdu, 2021; Kılıçaslan, 2023), Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencileri ile iş birliği içerisinde yapılan çalışmalar kısıtlıdır. Bu çalışmanın Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının incelenmesi ve gerekli farkındalıkların kazandırılmasına olan ihtiyaç durumunun tespit edilmesi konusunda literatüre katkıda bulunması hedeflenmiştir.

Bu çalışmadaki öncelikli amaç Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyerlerine yönelik farkındalıklarını inceleyerek, alandaki kariyer olanaklarına bakışlarını öğrencilerin gözünden ortaya koymaktır. Çalışmanın bir diğer amacı ise cinsiyet, üniversite türü, bölüm, sınıf, mezun olunan lise türü, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerinin ölçek puanı ile ilişkisinin incelenmesidir. Bu çalışmanın Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji öğrencilerinin kariyer farkındalıklarını ortaya koyarak sağlıklı bir kariyer tercihi yapabilmeleri için doğru bir kariyer desteği almaya yönlendirilmeleri konusuna katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın amacı doğrultusunda yanıt aranan sorular şunlardır:

1. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile cinsiyetleri arasında bir ilişki var mıdır?
2. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile üniversite türleri arasında bir ilişki var mıdır?
3. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile bölümleri arasında bir ilişki var mıdır?
4. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile sınıfları arasında bir ilişki var mıdır?

5. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile mezun oldukları lise türü arasında bir ilişki var mıdır?
6. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile anne eğitim durumları arasında bir ilişki var mıdır?
7. Dil ve Konuşma Terapisi ve Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile baba eğitim durumları arasında bir ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

İstanbul Aydın Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 27.04.2023 tarih, 2023/04 sayılı kararı ile etik uygunluk onayı alınan bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli, bir konunun mevcut durumunu anlamak amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemi olup; bu yöntemi kullanan araştırmalar daha kapsamlı araştırmaların temelini oluşturabilmektedir (Karasar, 2016). Çalışmada kullanılan Demografik Bilgi Formu ve Kariyer Farkındalık Ölçeği Microsoft Forms platformu üzerinden sanal ortama aktarılmış ve Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji bölümü öğrencilerinin dahil olduğu çevrimiçi platformlarda paylaşılmıştır. Katılım sağlayan öğrencilerden bilgilendirilmiş gönüllü onam formu alınmıştır.

Çalışma öncesinde G*Power 3.1.9.7 programı üzerinden yapılan örneklem büyüklüğü hesaplamasına göre çalışmaya en az 210 öğrencinin katılması gerektiği hesaplanmış olup çalışma örneklemini Türkiye'de YÖK'e bağlı devlet ve vakıf üniversitelerinin Dil ve Konuşma Terapisi lisans bölümünde öğrenimine devam eden 136 öğrenci ile Odyoloji lisans bölümünde öğrenimine devam eden 125 öğrenci olmak üzere toplam 261 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmaya katılma kriterleri olarak katılımcının; Türkiye'de YÖK'e bağlı devlet ve vakıf üniversitelerinde Dil ve Konuşma Terapisi veya Odyoloji lisans öğrencisi olması gerekmektedir. Bu kriteri sağlamayan katılımcılar çalışmaya dahil edilmemiştir.

Çalışmanın yapılabilmesi için XXX Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 27.04.2023 tarih, 2023/04 sayılı kararı ile etik uygunluk onayı alınmıştır.

Bu çalışmada; araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların

demografik bilgilerine ilişkin sorular içeren ‘Demografik Bilgi Formu’ ve öğrencilerin kariyer farkındalık düzeylerine ilişkin sorular içeren ‘Kariyer Farkındalık Ölçeği’ kullanılmıştır.

1. Demografik Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu’nda katılımcıların cinsiyeti, okudukları üniversitenin türü, okudukları bölüm, sınıfı, mezun oldukları lise türü, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu olmak üzere toplam 8 soru yer almaktadır.

2. Kariyer Farkındalık Ölçeği: Öztürk ve Şirin (2020) tarafından geliştirilen Kariyer Farkındalık Ölçeği toplam 31 maddeden oluşmakta olup 5’li likert tipindedir. Ölçekte kullanılan 5’li likert tipinde 1 ‘Hiç katılmıyorum’, 5 ise ‘Tamamen katılıyorum’ anlamına gelmektedir. Ölçek; ‘Kişisel Farkındalık’ alt boyutunda 6 madde, ‘Kendini Tanıma İhtiyacı’ alt boyutunda 3 madde, ‘Genel Kariyer Farkındalığı’ alt boyutunda 5 madde, ‘İş Farkındalığı’ alt boyutunda 8 madde, ‘Yetkinlik Farkındalığı’ alt boyutunda 6 madde ve ‘Kariyer Farkındalığı’ alt boyutunda ise 4 madde olmak üzere toplam 31 madde içermektedir. 18-30 yaş arası lisans öğrencilerine uygulanabilen ölçekten minimum 31, maksimum 155 puan alınabilmektedir. Ölçek puanı ile kariyer farkındalığı arasında doğru orantı bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizi için IBM SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) Statistics 27.0 paket programı kullanılmıştır. Çarpıklık-basıklık değerlerine bakılarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediği belirlenmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi sebebiyle iki grup arası karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grup içeren karşılaştırmalarda Tip-1 hatadan kaçınmak adına Bonferroni düzeltmeli tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunduğu ikiden fazla grup arasındaki karşılaştırmalarda, bu farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla post-hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır.

İkili grup karşılaştırmalarında p değerinin 0,05’in altında olduğu durumlar, tek yönlü varyans analizlerinde ise p değerinin 0,0125’in altında olduğu durumlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde çalışmaya katılan öğrencilerden elde edilen demografik bilgiler ve ölçek puanları ile bu verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

Tablo 1’ de araştırmaya katılanların demografik özellikleri verilmiştir. Tablo 1’e göre katılımcıların %85’i kadın, %51,3’ü devlet üniversitesinde okumakta, %52,1’i Dil ve Konuşma Terapisi bölümünde okumakta, %34,9’u 4. sınıf, %71,6’sı Anadolu lisesi mezunu, %34,9’unun annesi ilkökul mezunu, %34,1’inin babası lisans ve üstü mezunudur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri.

Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Erkek	39	14,9
	Kadın	222	85,1
Üniversite Türü	Devlet	134	51,3
	Vakıf	127	48,7
Bölüm	Dil ve Konuşma Terapisi	136	52,1
	Odyoloji	125	47,9
Sınıf	1	59	22,6
	2	62	23,8
	3	49	18,8
	4	91	34,9
Mezun Olunan Lise Türü	Anadolu Lisesi	187	71,6
	Fen Lisesi	42	16,1
	İmam-Hatip Lisesi	23	8,8
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	9	3,4
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	91	34,9
	Ortaokul	45	17,2
	Lise	58	22,2
	Lisans ve üzeri	67	25,7
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	47	18,0
	Ortaokul	49	18,8
	Lise	76	29,1
	Lisans ve üzeri	89	34,1

Tablo 2’de araştırmada kullanılan Kariyer Farkındalık Ölçeği’ne ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Tablo 2’ye göre ölçek toplam puan ortalaması 106,12, standart sapması 17,07, çarpıklık değerleri -0,26/0,16, basıklık değerleri 0,35/0,30, Cronbach’s Alpha değeri (α) 0,92’dir.

Tablo 2: Araştırmada Kullanılan Ölçme Aracına İlişkin Betimsel İstatistikler.

	n	Ort.	S.Sapma	Çarpıklık	Basıklık	α
Kariyer Farkındalık Ölçeği	261	106,12	17,07	-0,26 0,16	0,35 0,30	0,92

α =Cronbach Alpha anlamlılık değeri

Tablo 3’te çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’ne verdikleri cevapların puan ortalamaları verilmiştir. Yapılan analiz sonucuna göre öğrencilerin Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları toplam puan ortalamalarında sadece “Yetkinlik Farkındalığı” alt boyutunda erkek öğrenciler lehine ($\bar{x}=18,08$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği ($p<0,05$), diğer alt boyutlar ve toplam ölçek puanında ise anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p> 0,05$).

Tablo 3 : Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Grup	n	Min	Max	Ort±S.Sapma	p
Kişisel Farkındalık	Erkek	39	6,00	30,00	22,51±6,13	0,550
	Kadın	222	8,00	30,00	22,96±3,90	
Kendini Tanıma İhtiyacı	Erkek	39	4,00	15,00	9,82±2,98	0,096
	Kadın	222	3,00	15,00	10,55±2,44	
Genel Kariyer Farkındalığı	Erkek	39	6,00	25,00	18,10±4,13	0,585
	Kadın	222	7,00	25,00	18,42±3,24	
İş Farkındalığı	Erkek	39	14,00	35,00	25,49±5,52	0,901
	Kadın	222	12,00	35,00	25,39±4,42	
Yetkinlik Farkındalığı	Erkek	39	7,00	30,00	18,08±5,56	0,010*
	Kadın	222	6,00	30,00	15,79±5,02	
Kariyer Kararı	Erkek	39	4,00	20,00	12,49±4,00	0,467
	Kadın	222	4,00	20,00	12,95±3,60	
Toplam Puan	Erkek	39	57,00	147,00	106,49±21,03	0,887
	Kadın	222	62,00	153,00	106,06±16,34	

*Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test); $p<0,05$

Tablo 4’te çalışmaya katılan öğrencilerin üniversite türüne göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamaları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puanlar arasında hem toplam puanda hem de “Genel Kariyer Farkındalığı”, “İş Farkındalığı”, “Kariyer Kararı” alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Toplam puanda vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{x}=109,17$) kariyer farkındalıklarının devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere göre ($\bar{x}=103,25$) daha yüksek saptandığı görülmektedir. “Genel Kariyer Farkındalığı” alt boyutuna bakıldığında yine vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{x}=18,86$) kariyer farkındalıklarının devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere göre ($\bar{x}=17,92$) yüksek olduğu görülmüştür. “İş Farkındalığı” alt boyutuna bakıldığında yine vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{x}=26,26$) kariyer farkındalıklarının devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere ($\bar{x}=24,59$) kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Son olarak “Kariyer Kararı” alt boyutunda vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{x}=13,61$) kariyer farkındalıklarının devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere ($\bar{x}=12,19$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4: Katılımcıların Üniversite Türüne Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Grup	n	Min	Max	Ort±S.Sapma	p^*
Kişisel Farkındalık	Devlet	134	6,00	30,00	22,69±4,11	0,443
	Vakıf	127	6,00	30,00	23,10±4,48	
Kendini Tanıma İhtiyacı	Devlet	134	4,00	15,00	10,31±2,50	0,366
	Vakıf	127	3,00	15,00	10,59±2,58	
Genel Kariyer Farkındalığı	Devlet	134	6,00	25,00	17,92±3,33	0,024*
	Vakıf	127	7,00	25,00	18,86±3,38	
İş Farkındalığı	Devlet	134	12,00	35,00	24,59±4,43	0,003*
	Vakıf	127	13,00	35,00	26,26±4,62	
Yetkinlik Farkındalığı	Devlet	134	6,00	30,00	15,55±4,8	0,063
	Vakıf	127	6,00	30,00	16,74±5,46	
Kariyer Kararı	Devlet	134	4,00	19,00	12,19±3,48	0,002*
	Vakıf	127	4,00	20,00	13,61±3,71	
Toplam Puan	Devlet	134	57,00	147,00	103,25±16,58	0,005*
	Vakıf	127	66,00	153,00	109,17±17,13	

*Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test); $p<0,05$

Tablo 5’te çalışmaya katılan öğrencilerin bölümlerine göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puanların ortalamaları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puanlar arasında hem toplam puanda hem de “Kendini Tanıma İhtiyacı” ve “Kariyer Kararı” alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Toplam puanda Dil ve Konuşma Terapisi öğrencilerinin ($\bar{x}=108,22$) kariyer farkındalıklarının Odyoloji öğrencilerine ($\bar{x}=103,85$) kıyasla yüksek olduğu saptanmıştır. “Kendini Tanıma İhtiyacı” alt boyutuna bakıldığında yine Dil ve Konuşma Terapisi öğrencilerinin ($\bar{x}=10,89$) kariyer farkındalıklarının Odyoloji öğrencilerine göre ($\bar{x}=9,96$) daha yüksek olduğu görülmüştür. “Kariyer Kararı” alt boyutuna bakıldığında ise yine Dil ve Konuşma Terapisi öğrencilerinin ($\bar{x}=13,83$) kariyer farkındalıklarının Odyoloji öğrencilerine ($\bar{x}=11,85$) kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Katılımcıların Bölümlerine Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Grup	n	Min	Max	Ort±S.Sapma	p^*
Kişisel Farkındalık	Dil ve Konuşma Terapisi	136	6,00	30,00	22,93±4,30	0,872
	Odyoloji	125	10,00	30,00	22,85±4,30	
Kendini Tanıma İhtiyacı	Dil ve Konuşma Terapisi	136	5,00	15,00	10,89±2,54	0,003*
	Odyoloji	125	3,00	15,00	9,96±2,45	
Genel Kariyer Farkındalığı	Dil ve Konuşma Terapisi	136	7,00	25,00	18,66±3,22	0,154
	Odyoloji	125	6,00	25,00	18,06±3,53	
İş Farkındalığı	Dil ve Konuşma Terapisi	136	14,00	35,00	25,89±4,32	0,074
	Odyoloji	125	12,00	35,00	24,87±4,83	
Yetkinlik Farkındalığı	Dil ve Konuşma Terapisi	136	6,00	28,00	16,01±5,41	0,706
	Odyoloji	125	6,00	30,00	16,26±4,89	
Kariyer Kararı	Dil ve Konuşma Terapisi	136	4,00	20,00	13,83±3,52	0,001*
	Odyoloji	125	4,00	20,00	11,85±3,53	
Toplam Puan	Dil ve Konuşma Terapisi	136	59,00	153,00	108,22±17,02	0,039*
	Odyoloji	125	57,00	149,00	103,85±16,91	

*Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test); $p<0,05$

Tablo 6’da çalışmaya katılan öğrencilerin sınıflarına göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puanların karşılaştırılmasına yönelik istatistik sonucu verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları toplam puanların öğrenim görmekte oldukları sınıfa göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$). Toplam puanda 3. sınıf öğrencilerin ($\bar{x}=100,24$) puan ortalamalarının, 2. sınıf ($\bar{x}=109,37$) ve 4. sınıf öğrencilerden ($\bar{x}=108,88$) daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 6: Katılımcıların Sınıflarına Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Sınıf	n	Ort.	S.Sapma	F	p^*	Fark**
Kişisel Farkındalık	1.Sınıf	59	21,95	4,96	3,101	0,027	
	2.Sınıf	62	23,44	3,25			
	3.Sınıf	49	21,94	5,60			
	4.Sınıf	91	23,65	3,41			
Kendini Tanıma İhtiyacı	1.Sınıf	59	10,03	2,67	3,107	0,027	
	2.Sınıf	62	10,50	2,33			
	3.Sınıf	49	9,82	2,81			
	4.Sınıf	91	11,01	2,35			
Genel Kariyer Farkındalığı	1.Sınıf	59	18,12	3,65	3,153	0,025	
	2.Sınıf	62	19,34	3,03			
	3.Sınıf	49	17,43	3,81			
	4.Sınıf	91	18,40	3,04			
İş Farkındalığı	1.Sınıf	59	24,61	5,22	3,384	0,019	
	2.Sınıf	62	26,47	3,76			
	3.Sınıf	49	24,12	5,41			
	4.Sınıf	91	25,88	3,98			
Yetkinlik Farkındalığı	1.Sınıf	59	15,32	4,27	2,248	0,083	
	2.Sınıf	62	16,06	5,58			
	3.Sınıf	49	15,24	5,37			
	4.Sınıf	91	17,18	5,15			
Kariyer Kararı	1.Sınıf	59	13,32	3,54	2,815	0,040	
	2.Sınıf	62	13,56	3,41			
	3.Sınıf	49	11,69	4,24			
	4.Sınıf	91	12,77	3,44			
Toplam Puan	1.Sınıf	59	103,36	16,98	4,133	0,007 *	2>3 4>3
	2.Sınıf	62	109,37	14,03			
	3.Sınıf	49	100,24	20,04			
	4.Sınıf	91	108,88	16,45			

* Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA); $p<0,0125$

** Çoklu Karşılaştırma (Post-Hoc) Scheffe Testi

Tablo 7’de çalışmaya katılan öğrencilerin mezun olduğu lise türüne göre; Kariyer Farkındalık Ölçeği’ne verdikleri cevapların puan ortalamaları verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları toplam puanların ve alt boyut puanlarının mezun olunan lise türüne göre ($F_{3,257}=0,97$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Mezun Olunan Lise Türüne Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Sınıf	n	Ort.	S.Sapma	F	p*	Fark
Kişisel Farkındalık	Anadolu Lisesi	187	23,06	3,86	1,041	0,375	
	Fen Lisesi	42	21,83	5,97			
	İmam-Hatip Lisesi	23	23,26	3,78			
	Mesleki ve Teknik	9	23,33	4,92			
	Anadolu Lisesi						
Kendini Tanıma İhtiyacı	Anadolu Lisesi	187	10,48	2,52	0,556	0,645	
	Fen Lisesi	42	10,38	2,59			
	İmam-Hatip Lisesi	23	10,70	2,96			
	Mesleki ve Teknik	9	9,44	1,51			
	Anadolu Lisesi						
Genel Kariyer Farkındalığı	Anadolu Lisesi	187	18,44	3,28	0,340	0,796	
	Fen Lisesi	42	17,93	3,91			
	İmam-Hatip Lisesi	23	18,48	3,10			
	Mesleki ve Teknik	9	18,89	3,86			
	Anadolu Lisesi						
İş Farkındalığı	Anadolu Lisesi	187	25,44	4,49	0,315	0,815	
	Fen Lisesi	42	24,93	4,91			
	İmam-Hatip Lisesi	23	25,57	4,56			
	Mesleki ve Teknik	9	26,44	5,75			
	Anadolu Lisesi						
Yetkinlik Farkındalığı	Anadolu Lisesi	187	16,10	4,99	2,712	0,045	
	Fen Lisesi	42	15,02	5,84			
	İmam-Hatip Lisesi	23	16,78	5,05			
	Mesleki ve Teknik	9	20,22	3,53			
	Anadolu Lisesi						
Kariyer Kararı	Anadolu Lisesi	187	12,80	3,49	0,434	0,729	
	Fen Lisesi	42	12,90	4,11			
	İmam-Hatip Lisesi	23	12,96	3,94			
	Mesleki ve Teknik	9	14,22	4,55			
	Anadolu Lisesi						
Toplam Puan	Anadolu Lisesi	187	106,32	15,64	0,970	0,407	
	Fen Lisesi	42	103,00	21,73			
	İmam-Hatip Lisesi	23	107,74	17,92			
	Mesleki ve Teknik	9	112,56	19,61			
	Anadolu Lisesi						

* Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA); $p<0,0125$

Tablo 8’de çalışmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumuna göre; Kariyer Farkındalık Ölçeği’ne verdikleri cevapların puan ortalamaları verilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları toplam puanların ve alt boyut puanlarının anne eğitim durumuna göre ($F_{3,257}= 1,438$; $p > 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Anne Eğitim Durumlarına Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Eğitim Durumu	n	Ort.	S.Sapma	F	p*	Fark
Kişisel Farkındalık	İlkokul	91	22,77	4,64	0,647	0,586	
	Ortaokul	45	23,18	4,23			
	Lise	58	23,41	3,00			
	Lisans ve üzeri	67	22,42	4,80			
Kendini Tanıma İhtiyacı	İlkokul	91	10,36	2,64	1,620	0,185	
	Ortaokul	45	9,84	2,67			
	Lise	58	10,93	2,38			
	Lisans ve üzeri	67	10,54	2,41			
Genel Kariyer Farkındalığı	İlkokul	91	18,32	3,53	0,990	0,398	
	Ortaokul	45	17,67	4,15			
	Lise	58	18,69	2,64			
	Lisans ve üzeri	67	18,66	3,16			
İş Farkındalığı	İlkokul	91	25,04	4,84	1,537	0,205	
	Ortaokul	45	24,60	5,69			
	Lise	58	26,36	3,33			
	Lisans ve üzeri	67	25,60	4,30			
Yetkinlik Farkındalığı	İlkokul	91	15,20	5,72	1,950	0,122	
	Ortaokul	45	17,36	4,99			
	Lise	58	16,38	4,34			
	Lisans ve üzeri	67	16,36	5,00			
Kariyer Kararı	İlkokul	91	12,32	3,56	2,964	0,033	
	Ortaokul	45	12,31	3,55			
	Lise	58	13,98	3,52			
	Lisans ve üzeri	67	13,07	3,81			
Toplam Puan	İlkokul	91	104,01	18,23	1,438	0,232	
	Ortaokul	45	104,96	19,69			
	Lise	58	109,76	12,54			
	Lisans ve üzeri	67	106,64	16,82			

* Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA); $p < 0,0125$

Tablo 9’da çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumu değişkenlerine göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’ne verdikleri cevapların puan ortalamaları verilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları toplam puanların ve alt boyut puanlarının baba eğitim durumuna göre ($F_{3,257} = ,972$; $p > 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların Baba Eğitim Durumlarına Göre Kariyer Farkındalık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.

Alt Boyut	Eğitim Durumu	n	Ort.	S.Sapma	F	p*	Fark
Kişisel Farkındalık	İlkokul	47	22,57	5,11	0,539	0,656	
	Ortaokul	49	23,06	4,51			
	Lise	76	23,34	3,64			
	Lisans ve üzeri	89	22,58	4,25			
Kendini Tanıma İhtiyacı	İlkokul	47	10,36	2,57	0,201	0,896	
	Ortaokul	49	10,63	2,51			
	Lise	76	10,30	2,69			
	Lisans ve üzeri	89	10,51	2,45			
Genel Kariyer Farkındalığı	İlkokul	47	17,83	4,08	0,544	0,652	
	Ortaokul	49	18,63	3,70			
	Lise	76	18,51	3,01			
	Lisans ve üzeri	89	18,40	3,11			
İş Farkındalığı	İlkokul	47	24,15	5,56	1,567	0,198	
	Ortaokul	49	25,63	5,13			
	Lise	76	25,93	4,21			
	Lisans ve üzeri	89	25,48	3,95			
Yetkinlik Farkındalığı	İlkokul	47	15,36	5,93	0,960	0,412	
	Ortaokul	49	17,10	5,09			
	Lise	76	16,17	5,25			
	Lisans ve üzeri	89	15,97	4,65			
Kariyer Kararı	İlkokul	47	12,45	3,51	0,435	0,728	
	Ortaokul	49	13,27	3,80			
	Lise	76	12,79	3,86			
	Lisans ve üzeri	89	12,98	3,51			
Toplam Puan	İlkokul	47	102,72	20,81	0,972	0,407	
	Ortaokul	49	108,33	19,13			
	Lise	76	107,05	15,73			
	Lisans ve üzeri	89	105,92	14,68			

* Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA); $p < 0,0125$

TARTIŞMA

Bu bölümde katılımcıların Kariyer Farkındalık Ölçeğine verdikleri cevapların istatistiksel analizi sonucunda elde edilen bulguların yorumlanması ve bu bulguların konu ile ilgili yapılmış çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile karşılaştırılarak incelenmesine yer verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada kariyer farkındalığı ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamış olup yalnızca ölçeğin “Yetkinlik Farkındalığı” alt boyutunda erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Kunduracılar ve ark. (2012) Fizyoterapi öğrencilerinin mesleki farkındalık düzeylerini inceledikleri çalışmalarında bütün alt boyutlar için cinsiyete göre değişim olmadığını tespit etmişlerdir. Literatürde yer alan diğer çalışmalar incelendiğinde; Hakim (2006), Kalafat (2014), Öztürk (2020) ve Aydoğan ve ark., (2022) kariyer farkındalığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını bildirirken; Yaşar (2019), Guoying (2011), Kauhanen ve Napari (2011), Barbulescu ve Bidwell (2013) kariyer farkındalığının öğrencilerin cinsiyetine göre değişiklik gösterdiğini; erkek öğrencilerin kariyer farkındalığının kadın öğrencilere göre yüksek olduğunu bildirmiştir. Yaşar (2019), cinsiyetle ilgili istatistiksel farklılıkların kişilerin yaş aralığı ve araştırma yapılan ülkelerdeki toplumsal yapı farklılığından dolayı olabileceğini ifade etmiştir. Guoying (2011) ve Barbelescu (2013) çalışmalarında kadın bireylerin işe girerken beklentilerinin düşük olmasından bahsetmiş olup, Kauhanen ve Napari (2015) ise erkek bireylerin işe girdikleri ilk 2-3 seneyi izleyen dönemde kadınlara kıyasla daha önemli pozisyonlarda çalıştıklarını ve daha yüksek ücretle çalıştıklarını bildirmiştir. Bu bağlamda kariyer farkındalığı ile cinsiyet arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda ortaya çıkacak sonucun kadınların mesleki beklentisine, pozisyon ve ücret beklentisine göre değişebileceği düşünülebilir.

Çalışmamızda kariyer farkındalığı ile üniversite türü arasında hem ölçek toplam puanı hem de ölçeğin “Genel Kariyer Farkındalığı”, “İş Farkındalığı”, “Kariyer Kararı” alt boyutlarında vakıf üniversitesi öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Literatürde bu bulguyu destekleyecek çalışma bulunmamakla birlikte Tektaş ve ark. (2014), devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla daha kötümser olduğunu, bunun sebebinin bu öğrencilerin mezun olduktan

sonraki iş bulma kaygısı, öğrenim hayatına devam edip edememe durumu ve mesleği ile ilgili bilgi eksikliği gibi etkenlere bağlı olduğunu bildirmiştir. Bu bağlamda devlet üniversitesindeki öğrencilerin kariyer farkındalıklarının vakıf üniversitesindeki öğrencilere kıyasla az olmasının sebebinin kişilik özelliklerine, ekonomik duruma ve mesleki anlamda bilgilendirilme eksikliğine bağlı olduğu düşünülebilir.

Çalışmada kariyer farkındalığı ile bölüm türü arasında hem ölçek toplam puanı hem de ölçeğin “Kendini Tanıma İhtiyacı” ve “Kariyer Kararı” alt boyutlarında Dil ve Konuşma Terapisi öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Büyükgöze-Kavas (2011) ve Ernst (2014) yaptıkları çalışmalarda kariyer farkındalığının bölüm türüne göre değişiklik gösterdiğini bildirirken; Öztürk (2020) çalışmasında kariyer farkındalığının bölüm türüne göre değişmediğini bildirmiştir. Yaşar (2019) ise yaptığı çalışmada mesleki kariyer farkındalığı ile bölüm arasındaki ilişkinin yalnızca mesleki kariyer farkındalığı alt ölçeklerinden olan ‘Kariyer Bilinci’ ne göre değiştiğini bildirmiştir. Elde edilen bulgular ile literatürdeki çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin okudukları bölümlerle kariyer farkındalığı arasındaki tutarsız sonuçların öğrencilerin mesleki bilgi ve kişisel farkındalıklarından kaynaklı olduğu söylenilebilir.

Yapılan analiz sonucunda kariyer farkındalığı ile öğrenim görülen sınıf arasında; 2. sınıfta ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin kariyer farkındalığının, 3. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin kariyer farkındalığından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaşar (2019), yaptığı çalışma ile bu bulguyu desteklemiştir. Öztürk (2020) yaptığı çalışmada sınıf düzeyi arttıkça kariyer farkındalığının da arttığını saptamış fakat artışın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığını bildirmiştir. Kalafat (2014) ise, kariyer farkındalığı ile öğrenim görülen sınıf arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını bildirmiştir.

Çalışmamız sonucunda ulaşılan 4. sınıf öğrencilerinin kariyer farkındalığının 3. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olmasının sebebinin 4. sınıf öğrencilerinin mezuniyetlerine az bir süre kalması dolayısıyla kariyer konusunda araştırma yapmaları ve çeşitli eğitimlere katılmaları olduğu düşünülmektedir. Hashish (2019), 2. sınıfta öğrenim görmekte olan hemşirelik lisans öğrencileri ile yaptığı çalışmasında kariyer farkındalığı oturumları düzenlenmesinin öğrencilerin kariyer ve

yetenek geliştirme öz yeterliliklerinin artmasını sağladığını bildirmiştir. Zhao ve Wu (2022), çalışmalarında en az bir kariyer kursu alan üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalığı ve kariyer planlama yeteneklerinin, kariyer kursu almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir. 2.sınıf öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının 3. sınıf öğrencilerinden fazla olmasının sebebinin kariyer hedefi ve yetenek belirleme konusunda bilgilendirilmiş olma olasılığından kaynaklı olabileceği düşünülerek, bu konuda daha kapsamlı bir araştırma yapılması daha sağlıklı sonuçlarla konuşulmasına yardımcı olacaktır. Lisans eğitimi sürecinde öğrencilere kariyer kursları düzenlenmesi ve öğrencilerin bu kurslara katılımlarının teşvik edilmesi; öğrencilerin kariyer farkındalıklarının artması ve kariyer planlama yeteneklerinin gelişmesi açısından faydalı olacağı söylenebilir. Yapılan bu çalışmada kariyer farkındalığı ile mezun olunan lise türü arasındaki toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin kariyer farkındalıklarının, İmam Hatip Lisesi mezunu öğrencilere kıyasla fazla olduğu; Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin kariyer farkındalıklarının da Fen Lisesi öğrencilerine kıyasla fazla olduğu görülmüş olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde bu bulguyu destekleyecek çalışma bulunmamakla birlikte Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ve İmam Hatip Liselerinin özel amaçla kurulmuş liseler olması sebebiyle bu liseleri tercih etmiş olan öğrencilerin lise seçim döneminde alan ayrımı yapacak kadar kariyer farkındalığı edinmiş olduğu düşünülebilir.

Çalışma sonucunda kariyer farkındalığı ile anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kalafat (2014), Gündoğdu (2021) ve Üstün (2022)'ün yaptıkları çalışmalar bulguyu desteklerken Öztürk (2020) yaptığı çalışmada kariyer farkındalığı ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, anne eğitim düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin anne eğitim durumu yüksek olan öğrencilere kıyasla kariyer farkındalığının daha düşük olduğunu bildirmiştir.

Son olarak yapılan çalışmamızda kariyer farkındalığı ile baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kalafat (2014), Gündoğdu (2021) ve Üstün (2022)'ün yaptıkları çalışmalar bulguyu desteklerken Öztürk (2020) yaptığı çalışmada kariyer farkındalığı ile baba eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu,

baba eğitim durumunun ilkokuldan lisans seviyesine kadar yükseldikçe kişinin kariyer farkındalığının da arttığını fakat baba eğitim durumunun lisans ve üstü seviyeye çıkmasıyla beraber kişinin kariyer farkındalığının düşüşe geçtiğini bildirmiştir. Literatürdeki çalışmalar ile oluşan bulgu farklılıklarının örneklem grubundaki özelliklerin farklılığına dayanarak değiştiği düşünülebilir.

SONUÇ

Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji lisans öğrencilerinin kariyer farkındalık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda, katılımcıların ölçek maddelerine vermiş oldukları cevaplar neticesinde öğrencilerin kariyer farkındalığının çeşitli değişkenlere göre değişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Dil ve Konuşma Terapisi ile Odyoloji alanlarında öğrenim gören öğrencilerin kariyer farkındalıklarını artırmaları ve daha üst seviyede bir kariyer gelişimi gösterebilmeleri adına üniversitelerde bölüm içi eğitim ve seminerlerin düzenlenmesi, kariyer günleri vb. farkındalık eğitimlerinin verilmesi; öğrencilerin mesleki yetkinliklerini artırması ve kariyerlerini hangi yönde devam ettireceklerine yönelik kararlarını netleştirmeleri adına bölüm müfredatlarında yer alan mesleki uygulama derslerinin ve staj günlerinin artırılması önerilmekte; öğrencilerin kariyerlerini ön görebilmeleri ve şekillendirebilmeleri açısından daha önceki senelerde mezun olmuş öğrencileri üniversiteye davet ederek mezun olduktan sonraki süreçlerde nelerin onları beklediği konusunda bilgilendirilmeleri sağlanabilir. Böylece üniversite yıllarında, öğrencilerin belirledikleri kariyer hedefi için gerekli hazırlıkları da tamamlayabilmeleri olanaklı olacaktır.

Etik Kurul onayı:

İstanbul Aydın Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 27.04.2023 tarih, 2023/04 sayılı kararı ile etik uygunluk onayı alınmıştır.

Yazar Katkısı:

Makale için fikir oluşturulması YP, Sonuçlara ulaşmak için yöntemlerin planlanması YP,TSÖ, Organizasyon ve seyrinin gözetimi YP, Makalenin tümü veya asıl bölümün oluşturulması için sorumluluk almak YP,TSÖ

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Aydoğan MK, Karatepe R, Yelken YT (2022). Examining the relationship between university students' career awareness and skills in the 21st century. İnönü University, Journal of the Faculty of Education, 23(3), 1578-1597.
- Barbelescu R, Bıdwell M (2013). Do women choose different jobs from men? Mechanisms of application segregation in the market for managerial workers. Organization Science, 24(3), 737-756.
- Büyükgöze-Kavas A (2011). Testing a model of career indecision among university students based on social cognitive career theory [Yayınlanmamış Doktora tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Ernst VJ (2014). Comparing career awareness opportunities of academically at-risk and non at-risk freshman engineering student. Journal of Engineering Education, 5(2), 91-98.
- Ertekin A B (2020). Spor Eğitimi Alanında Öğrenim Gören Öğrencilerin Girişimcilik Düzeyleri ile Kariyer Farkındalıkları Arasındaki İlişki. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(3), 14-27.
- Guoying W (2011). Gender comparison of employment and career development in China. Asian Women, 27(1), 95-113.
- Gündoğdu, Y (2021). Üniversite öğrencilerinin algılanan kariyer engelleri, kariyer stresi ve kariyer farkındalığı ile akademik başarıları arasındaki ilişkiler [Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi]. Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Güner O & Hacıcaferoğlu S. (2022). Spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının incelenmesi: Karadeniz Bölgesi örneği. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 10(28), 111-130.
- Hakim C (2006). Women, careers, and work-life preferences. British Journal of Guidance & Counselling, 34(3), 279-294.
- Hashish E A A (2019). The effect of career awareness on perceived career and talent development self-efficacy and career barriers among nursing students. Journal of Research in Nursing, 24(3-4), 233-247.
- Kalafat T (2014). Kariyer geleceği algısını etkileyen kişisel faktörlerin belirlenmesine yönelik bir model çalışması [Yayınlanmamış Doktora tezi]. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kalafat T (2019). Algılanan Kariyer Engelleri (AKE) Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlama Çalışması. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(2), 103-124.

Karasar, N (2016). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kauhanen A & Napari S (2015). Gender differences in careers. *Annals of Economics and Statistics/Annales d'Économie et de Statistique*, 117/118, 61-88.

Kılıçaslan İ (2023). Üniversite öğrencilerinin kariyer danışmanlığını almalarına göre kariyer farkındalıklarının, kariyer streslerinin ve kariyer uyumlarının incelenmesi [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kunduracılar Z, Akbaş E, Büyükuysal Ç, Biçki, D & Erdem EU (2012). Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinde Mesleki Farkındalığın Değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 186-192.

Morgan T & Ness D (2003). Career Decision-Making Difficulties Of First-Year Students. *The Canadian Journal Of Career Development*, 2(1), 33-39.

Nasır R & Lın L S (2013). The relationship between self-concept and career awareness amongst students. *Asian Social Science*, 9(1), 193.

Oesch M & Bower, C (2009). Curriculum Guide: Integrating Career Awareness into the Ab & Esol Classroom. NCTN & SABES.

Öztürk M (2020). Üniversite kariyer gelişim programının öğrencilerin kariyer farkındalığı, karar verme yetkinliği ve stresi üzerindeki etkisi. [Yayınlanmamış Doktora tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Öztürk M & Şirin A(2020). Kariyer farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi ve geçerlilik-güvenirlik çalışmasının gerçekleştirilmesi, 6. Uluslararası Sosyal Beşerî ve Eğitim Bilimleri Kongresi.

Super D E (1980). A Life-Span, Life-Space Approach To Career Development. *Journal Of Vocational Behavior*, 16, 282-298.

Tektaş N, Pala, T & Kılıç S (2014). Devlet ve Vakıf Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması Ve Umutsuzluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 182(182), 169-186.

Üstün O (2022). Spor bilimleri sınavlarına hazırlanan adayların kariyer farkındalıkları ile gelecek kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Yaşar OM (2019). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının incelenmesi [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Zhao T & Wu J (2022). How Do Career Development Courses Help Chinese Undergraduate Students Achieve Healthy and Quality Career Development? International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(23), 15620.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1 <https://www.asha.org/aud/> (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

URL-2 <https://www.asha.org/Students/Speech-Language-Pathology/> (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

URL-3 <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t4.php> (Erişim Tarihi: 10.10.2023)